

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

ul. Piotrkowska 120
90-006 Łódź, P - 36
tel. (42) 636 36 89, fax (42) 636 07 12
e-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO-61- 24(10)/09/AK

Łódź, dnia 31 grudnia 2009 r.

DECYZJA Nr RŁO 41/2009.

- I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Szcześniakowi Jackowi, ul. 11 listopada 14, 98-200 Sieradz i Szerer Joannie, ul. 11 listopada 9/16, 98-200 Sieradz, prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu ,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów:

1. o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, bezprawne działanie Szcześniaka Jacka i Szerer Joanny prowadzących w formie spółki cywilnej działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do „Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone”, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez stosowanie we wzorcu umowy pod nazwą „WARUNKI UCZESTNICTWA W IMPREZACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ BIURO TURYSTYCZNE BONUS s.c.” postanowienia o treści: *Niewykorzystanie któregoś ze świadczeń przez uczestnika nie upoważnia do zwrotu zapłaconej kwoty*”,

2. o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, bezprawne działanie Szcześniaka Jacka i Szerer Joanny prowadzących w formie spółki cywilnej działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, postanowień o treści:

- a) „*Organizator nie odpowiada za odmowę wpuszczenia Uczestnika do jakiegokolwiek kraju, o ile taką decyzję podejmą odpowiedni urzędnicy imigracyjni lub celni.*” – jako sprzecznego z art. 11a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268 ze zm.),
- b) „*Organizator nie ponosi żadnej odpowiedzialności (...) za straty wynikłe z tytułu opóźnienia powrotu.*” – jako sprzecznego z art. 11a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268 ze zm.)

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 10 października 2009 r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 i 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887)

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

1. **nakłada się** na Szcześniaka Jacka– współnika spółki cywilnej, prowadzącego wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, **karę pieniężną** w wysokości 149 zł (słownie: sto czterdzieści dziewięć złotych), płatną do budżetu państwa, za zapłatę której odpowiada solidarnie wraz z Szerer Joanną, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji;
2. **nakłada się** na Szcześniaka Jacka– współnika spółki cywilnej, prowadzącego wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, **karę pieniężną** w wysokości 424 zł (słownie: czterysta dwadzieścia cztery złote), płatną do budżetu państwa, za zapłatę której odpowiada solidarnie wraz z Szerer Joanną, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji;
3. **nakłada się** na Szerer Joannę – współnika spółki cywilnej, prowadzącą wspólnie z Szcześniakiem Jackiem działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, **karę pieniężną** w wysokości 149 zł (słownie: sto czterdzieści dziewięć złotych), płatną do budżetu państwa, za zapłatę której odpowiada solidarnie wraz z Szcześniakiem Jackiem, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji;
4. **nakłada się** na Szerer Joannę – współnika spółki cywilnej, prowadzącą wspólnie z Szcześniakiem Jackiem działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE

BONUS” w Sieradzu, **karę pieniężną** w wysokości 424 zł (słownie: czterysta dwadzieścia cztery złote), płatną do budżetu państwa, za zapłatę której odpowiada solidarnie wraz z Szcześniakiem Jackiem, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887)

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się **obciążyć**:

1. Szcześniaka Jacka – współnika spółki cywilnej, prowadzącego wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, **kosztami** opisanego w punkcie I postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wysokości 11,45 zł (słownie: jedenaście złotych czterdzieści pięć groszy), za zapłatę której odpowiada solidarnie wraz z Szerer Joanną.
2. Szerer Joannę – współnika spółki cywilnej, prowadzącą wspólnie z Szcześniakiem Jackiem działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, **kosztami** opisanego w punkcie I postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wysokości 11,45 zł (słownie: jedenaście złotych czterdzieści pięć groszy), za zapłatę której odpowiada solidarnie wraz z Szcześniakiem Jackiem.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, (zwany dalej „Prezesem Urzędu”), postanowieniem z dnia 1 września 2009 r., wydanym na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm. – zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy działając z urzędu, na podstawie informacji Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej w Łodzi, wszczął postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania, przez Szcześniaka Jacka i Szerer Joannę prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu (zwanymi dalej: „Przedsiębiorcami”), praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na godzącym w nie, bezprawnym stosowaniu we wzorcu umowy o nazwie pn.: „WARUNKI UCZESTNICTWA W IMPREZACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ BIURO TURYSTYCZNE BONUS s.c.” (zwanego dalej: „Warunkami”) postanowień o treści :

1. „Niewykorzystanie któregoś ze świadczeń przez uczestnika nie upoważnia do zwrotu zapłaconej kwoty” – (Rozdział IV. pkt 1 zdanie drugie Warunków), które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego;
2. „Organizator nie odpowiada za odmowę wpuszczenia Uczestnika do jakiegokolwiek kraju, o ile taką decyzję podejmą odpowiedni urzędnicy imigracyjni lub celni.” – (Rozdział VI. pkt. 5 Warunków) – jako sprzeczne z postanowieniami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.);
3. „Organizator nie ponosi żadnej odpowiedzialności (...) za straty wynikłe z tytułu opóźnienia powrotu.” – (Rozdział VI. pkt 8 Warunków) – jako sprzeczne z postanowieniami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.)

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Podstawą wszczęcia przedmiotowego postępowania w sprawie stosowania przez Przedsiębiorców praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów był materiał dowodowy zgromadzony w trakcie postępowania wyjaśniającego (sygnatura akt RŁO-405-22/09/AK) mającego na celu ustalenie, czy na rynku usług turystycznych w Łodzi nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W trakcie postępowania wyjaśniającego ustalono, że Przedsiębiorcy stosują Warunkach postanowienia umowne, których treść może być tożsama z treścią postanowień umownych wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej „Rejestrem”) oraz bezprawnie umieścili w tym wzorcu postanowienia umowne, które mogą naruszać art. 11a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm. – zwanej dalej: „ustawą o usługach turystycznych”).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu niniejszego postępowania Przedsiębiorcy w piśmie doręczonym Prezesowi Urzędu w dniu 23 października 2009 r. wyjaśnili, że ze z dniem 10 października 2009 r. zaniechali stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wskazanych przez Prezesa Urzędu, wprowadzając z tym dniem nowy wzorzec umowy, z którego wykreślili zapisy wskazane we wszczęciu postępowania a klientom ostatniej imprezy z dnia 1 października 2009 r. doręczyli nowe "Warunki uczestnictwa"(dowód: karty Nr 15-17). Na dowód podjętych działań Przedsiębiorcy załączyli nowy wzorzec umowy nie zawierający kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień oraz dowód doręczenia uczestnikom ostatniej imprezy nowych warunków uczestnictwa (dowód: karty Nr 17-20).

Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Szcześniak Jacek prowadzący wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, w formie spółki cywilnej, jest przedsiębiorcą wpisanym pod numerem 011040/02 do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Sieradza. Zgodnie z przedstawionym aktualnym zaświadczeniem o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej przedmiotem działalności ww. przedsiębiorcy jest działalność organizatorów turystyki, działalność pośredników turystycznych,

działalność agentów turystycznych (dowód: karta Nr 12). Również Szerer Joanna prowadząca wspólnie z Szcześniakiem Jackiem działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu, w formie spółki cywilnej, jest przedsiębiorcą wpisanym pod numerem 012651/06 do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Sieradza. Zgodnie z przedstawionym aktualnym zaświadczeniem o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej przedmiotem działalności ww. przedsiębiorcy jest działalność organizatorów turystyki, działalność pośredników turystycznych, działalność agentów turystycznych.

Przedsiębiorcy stosują w obrocie z konsumentami wzorzec umowy o nazwie „WARUNKI UCZESTNICTWA W IMPREZACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ BIURO TURYSTYCZNE BONUS s.c.”. Dokument ten stanowi wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16 poz. 93, z późn. zm. zwanej dalej: „kodeksem cywilnym” lub „k.c.”).

Przedsiębiorcy zawierają z konsumentami umowy o świadczenie usług turystycznych z wykorzystaniem wzorca umowy w rozumieniu art. 384 § 1 k.c., zawierającym następujące postanowienia umowne:

- „Niewykorzystanie któregoś ze świadczeń przez uczestnika nie upoważnia do zwrotu zapłaconej kwoty” – Rozdział IV. pkt 1 zdanie drugie Warunków,
- „Organizator nie odpowiada za odmowę wpuszczenia Uczestnika do jakiegokolwiek kraju, o ile taką decyzję podejmą odpowiedni urzędnicy imigracyjni lub celni.” – Rozdział VI. pkt 5 Warunków,
- „Organizator nie ponosi żadnej odpowiedzialności (...) za straty wynikłe z tytułu opóźnienia powrotu.” – Rozdział VI. pkt 8 Warunków.

W Rejestrze Prezes Urzędu zamieścił pod numerem 1086 niedozwolone postanowienie umowne o treści: „Niewykorzystanie któregoś ze świadczeń przez Uczestnika nie upoważnia do żądania zwrotu zapłaconej kwoty”, które to postanowienie zostało wpisane do Rejestru w dniu 27 marca 2007 r., na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Sędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów”) z dnia 29 stycznia 2007 r. (sygn. akt XVII AmC 160/05).

Zgodnie z art. 11a ust. 1 ustawy o usługach turystycznych organizator turystyki odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o świadczenie usług turystycznych, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest spowodowane wyłącznie:

- 1) działaniem lub zaniechaniem klienta;
 - 2) działaniem lub zaniechaniem osób trzecich, nie uczestniczących w wykonywaniu usług przewidzianych w umowie, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć,
- albo
- 3) siłą wyższą.

W 2008 r. przychód Szcześniaka Jacka z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie świadczonych usług turystycznych przez Biuro Turystyczne Bonus wyniósł (*tajemnica przedsiębiorcy*) (dowód: karta Nr 36) a Szerer Joanny (*tajemnica przedsiębiorcy*) zł (dowód: karta Nr 36).

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Przepis art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, stosownie zaś do art. 24 ust. 2 tej ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, przy czym zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 tej ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru.

Konsumentem w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22¹ k.c. w zw. z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

W związku z powyższym, dla uznania działań przedsiębiorcy za niezgodne z zawartym w ustawie zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest wykazanie, iż spełnione zostały kumulatywnie trzy następujące przesłanki:

- a) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- b) działanie to jest bezprawne,
- c) działanie przedsiębiorcy godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Ad a)

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1905 ze zm. – zwanej dalej „ustawą o swobodzie działalności gospodarczej”) oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, c) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt. 2 – na potrzeby przepisów dotyczących (...) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (trzeci człon definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów [lit. c]) znajduje zastosowanie wyłącznie w postępowaniach w sprawach koncentracji). Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

Szcześniak Jacek prowadzący wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu jest wpisany pod numerem 011040/02 do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Sieradza. Natomiast Szerer Joanna prowadząca wspólnie z Szcześniakiem Jackiem działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS” w Sieradzu jest wpisana pod

numerem 012651/06 do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Sieradza. Zgodnie z przedstawionymi aktualnym zaświadczeniami o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej przedmiotem działalności ww. przedsiębiorców jest działalność organizatorów turystyki, działalność agentów turystycznych, działalność pośredników turystyki. Nie ulega zatem wątpliwości, iż Szcześniak Jacek i Szerer Joanna prowadzący wspólnie BIURO TURYSTYCZNE BONUS w formie spółki cywilnej są przedsiębiorcami w rozumieniu powołanego wyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlegają rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jej działania mogą podlegać ocenie pod kątem naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że **pierwsza przesłanka** niezbędna dla uznania działań przedsiębiorców za niezgodne z zawartym w ustawie zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów **została spełniona**.

Ad b)

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Porządek prawny obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów (m.in. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 13 listopada 2007 r., XVII AmA 45/07). Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. O bezprawności działania decyduje w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2002 r., I PKN 267/2001). Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność bądź nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych.

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. XVIII AmA 32/05) wskazując, iż art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, (którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest art. 24 ust. 2), nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem.

Bezprawność działań przedsiębiorcy wynika zatem, co do zasady, z naruszenia powszechnie obowiązujących przepisów innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Niemniej jednak, ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku wprost identyfikuje działanie przedsiębiorcy jako bezprawne, mianowicie, działanie polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do Rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Jak wskazał Sąd Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII AmA 51/03),

w oparciu o art. 23a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm. – obecnie art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli zostanie ustalone, że przedsiębiorca stosował we wzorcach umów postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do Rejestru stanowi wystarczającą przesłankę do stwierdzenia bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Mówiąc o wzorcach umowy w rozumieniu art. 384 k.c. należy mieć na uwadze wszelkie jednostronnie przygotowane przed zawarciem umowy gotowe postanowienia umowne, które w praktyce mogą przyjąć postać ogólnych warunków umów, wzorów umów lub regulaminów. Wzorzec umowy stosowany w obrocie z konsumentami może zostać poddany tzw. kontroli abstrakcyjnej na podstawie przepisów zawartych w art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c., dokonywanej niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie.

Rejestr prowadzony jest przez Prezesa Urzędu na podstawie wydawanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów prawomocnych wyroków, uwzględniających powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.). Przepis art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. ustanawia zasadę jawności Rejestru. Oznacza to, że Rejestr jest dostępny dla każdego zainteresowanego, tzn. każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności Rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznaną jakością dokonanych w nim wpisów.

Stosowanie postanowienia wzorca umowy, które po uznaniu go przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone zostało wpisane do Rejestru jest prawnie zakazane. Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., prawomocny wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, przytaczający treść postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania, ma skutek wobec osób trzecich od dnia wpisania postanowień uznanych za niedozwolone do Rejestru. Przywołany przepis rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Jak podnosi się w piśmiennictwie, przepis ten „dotyczy rozszerzonej prawomocności materialno-prawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciw wszystkim. Przepis ten wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do Rejestru, wywołuje więc skutek *erga omnes*”. Należy podkreślić również, że art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii podmiotów nim objętych. Zatem zgodnie z regułą *lege non distinguente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który zakwestionowane postanowienie umowne wprowadził do swoich wzorców umowy, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własny wzorzec umowy. Oznacza to, że od dnia wpisania do Rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu postanowienia uznanego wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowienie umowne, żaden z uczestników obrotu prawnego nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. W uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) Sąd Najwyższy jednoznacznie rozstrzygnął, że „Stosowanie postanowień

wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.”. Tym samym Sąd Najwyższy przesądził, iż stosowanie postanowienia tożsamego z postanowieniem wpisanym do Rejestru przez przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania sądowego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, w wyniku którego dane postanowienie zostało wpisane do Rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy również wskazać, że dla uznania, że postanowienie wzorca umowy stanowiące przedmiot postępowania przed Prezesem Urzędu oraz postanowienie wpisane do Rejestru są tożsame w treści, nie jest konieczna identyczność porównywanych postanowień. Zabiegi stylistyczne, polegające na przestawieniu szyku zdania, zmianie użytych wyrazów czy zastosowaniu synonimów, nie eliminują bowiem abuzywnego charakteru danego postanowienia. W celu uznania postanowień za tożsame wystarczy, że hipoteza postanowienia kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieści się w hipotezie postanowienia wpisanego do Rejestru. Pogląd powyższy należy uznać za ugruntowany również w orzecznictwie. W wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn. akt XVII AmA 46/04) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazał, iż „nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul”. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, cel jakiego ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia postanowienia uznanego za niedozwolone, można uznać, iż oba są tożsame. Stanowisko to znalazło także potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), w której Sąd Najwyższy podniósł, iż „Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru”.

W celu wykazania bezprawności działań przedsiębiorcy konieczne jest zatem ustalenie, że treść postanowień zawartych w stosowanym przez niego wzorcu umownym mieści się w hipotezach postanowień wpisanych do Rejestru.

W sprawie o naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest każdorazowe uwzględnienie dwóch kryteriów tożsamości postanowień kwestionowanych z postanowieniami wpisanymi do Rejestru, a mianowicie kryterium tożsamości stosunków prawnych, których dotyczy postanowienie kwestionowane i postanowienie wpisane do Rejestru, a także kryterium tożsamości treści postanowienia kwestionowanego z treścią postanowienia uznanego przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone. Badanie tożsamości stosunków prawnych może odbywać się w oparciu o kryterium branży, w jakiej działa przedsiębiorca, który stosuje we wzorcach umów w obrocie konsumenckim kwestionowane postanowienie umowne oraz w jakiej działał przedsiębiorca, którego postanowienie umowne zostało wpisane do Rejestru. Przy badaniu zaś tożsamości treści postanowienia kwestionowanego z treścią postanowienia wpisanego do Rejestru należy brać pod uwagę kryterium celu, jakiego służy kwestionowane postanowienie (konieczne jest tu stwierdzenie, iż analizowane postanowienie mieści się w hipotezie postanowienia wpisanego do Rejestru, przy czym nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych postanowień). Głównym czynnikiem przesądzającym o tożsamości badanych postanowień powinien być cel, jakiego ma służyć kwestionowane postanowienie, kryterium

kontekstu umieszczenia w Rejestrze, a także kryterium podobieństwa stanu faktycznego, będącego podstawą oceny abuzywności danego postanowienia.

Analiza postanowień zawartych we wzorcu umowy stosowanym przez Przedsiębiorców wykazała, co następuje.

Treść postanowienia umownego, które jest zawarte w Rozdziale IV pkt 1 zdanie drugie Warunków: *Niewykorzystanie któregoś ze świadczeń przez uczestnika nie upoważnia do zwrotu zapłaconej kwoty*”, zdaniem Prezesa Urzędu jest tożsame z postanowieniem wpisanym do Rejestru pod pozycją 1086. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 29 stycznia 2007 r. (sygn. akt XVII AmC 160/05) uznał za niedozwolone, postanowienie o treści: *„Niewykorzystanie któregokolwiek ze świadczeń przez Uczestnika nie upoważnia do żądania zwrotu zapłaconej kwoty.”*. W uzasadnieniu do wyroku z dnia 29 stycznia 2007 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, iż ww. postanowienie narusza art. 385¹ § 1 k.c. i spełnia przesłanki niedozwolonych klauzul umownych określonych w art. 385³ pkt. 12 k.c. zmierzając do wyłączenia obowiązku zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub części w przypadku rezygnacji konsumenta z zawarcia umowy lub jej wykonania. Cena imprezy turystycznej jest wynikiem zsumowania opłat za poszczególne świadczenia realizowane na rzecz klienta. Zapis ten nie różnicuje przyczyn nie wykorzystania świadczenia objętego umową, rażąco narusza interes konsumenta, gdyż prowadzi do obciążenia konsumenta całością umówionego świadczenia w sytuacji, gdy organizator turystyki nie realizując na jego rzecz świadczenia albo oszczędził z powodu niewykonywania świadczenia wpłaconą przez klienta kwotę, albo odzyskał jakąś część z kosztów jakie planował ponieść na realizację tego świadczenia. Postanowienie kwestionowane oraz postanowienie wpisane do Rejestru pod pozycją 1086 mogą zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień wyłącza obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub części, jeżeli konsument zrezygnuje z wykonania umowy lub jej części. Ponadto, należy zauważyć że zarówno Przedsiębiorcy, którym został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorca, który stosował we wzorcu umowy postanowienie uznane za niedozwolone na mocy cytowanych wyżej wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów prowadzili działalność gospodarczą na rynku usług turystycznych.

Zgodnie z art. 11a ust. 1 ustawy o usługach turystycznych „Organizator turystyki odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o świadczenie usług turystycznych, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest spowodowane wyłącznie:

- 1) działaniem lub zaniechaniem klienta;
 - 2) działaniem lub zaniechaniem osób trzecich, nie uczestniczących w wykonywaniu usług przewidzianych w umowie, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć,
- albo
- 3) siłą wyższą.

Przedsiębiorcy w Rozdziale VI pkt 5 Warunków ustalili jednostronnie, że *„Organizator nie odpowiada za odmowę wpuszczenia Uczestnika do jakiegokolwiek kraju, o ile taką decyzję podejmą odpowiedni urzędnicy imigracyjni lub celni.”*, a pkt 8 tego Rozdziału, że: *„Organizator nie ponosi żadnej odpowiedzialności (...) za straty wynikłe z tytułu opóźnienia powrotu.”*. Porównanie treści wskazanych postanowień wzorca umowy z zapisami art. 11a ust. 1 ustawy o usługach turystycznych wskazuje, że Przedsiębiorcy kształtują prawa konsumenta w sposób sprzeczny z obowiązującym prawem. Przedsiębiorcy wyłączają swoją odpowiedzialność

w sytuacjach, w których przyczynili się do decyzji urzędników celnych i imigracyjnych, którzy odmówią wpuszczenia uczestnika imprezy turystycznej do danego kraju, np. nie poinformowali uczestnika o obowiązujących przepisach celnych czy emigracyjnych w danym kraju lub nawet zgubienia paszportu przez pilota wycieczki albo, że wbicie do paszportu pieczętki pobytu w danym kraju uniemożliwia wjazd do innego kraju, itp., lub przyczynili się do opóźnienia wyjazdu lub źle obliczyli czas powrotu podany w programie imprezy. Nie jest istotne w przedmiotowej ocenie, że Przedsiębiorcy w rozdziale VI pkt 3 Warunków zacytowali dosłownie art. 11a ust. 1 ustawy o usługach turystycznych, gdyż umiejscowienie ww. postanowień w jednym rozdziale o tym samym tytule „Wyłączenie odpowiedzialności” wskazuje, że postanowienia kwestionowane przez Prezesa Urzędu zostały uregulowane w sposób szczególny poza postanowieniami art. 11 a ustawy o usługach turystycznych. Do takich wniosków prowadzi również informacja wskazana na początku treści Warunków, w której podano, że "Warunki poniższe zostały opracowane zgodnie z przepisami ustawy o usługach turystycznych ". Tym samym należy przyjąć, że każdy zapis ocenianych Warunków ma swoje uzasadnienie w uregulowaniach wskazanej ustawy. Ponadto zgodnie z art. 11b ust.1 cyt. ustawy nie można w drodze umowy wyłączyć lub ograniczyć odpowiedzialności określonej w art. 11a z zastrzeżeniem ust. 2 i 3. W tej sytuacji uznać należy, że kwestionowane postanowienia są sprzeczne z treścią wskazanego wyżej przepisu, a zatem mają charakter bezprawny.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że **druga przesłanka** niezbędna dla uznania działań Przedsiębiorców za niezgodne z zawartym w ustawie zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów **została spełniona**.

Ad c)

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”. Przepis art. 24 ust. 3 wskazuje jednak, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania, jak i zaniechania. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia.

Nie ulega wątpliwości, że działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Natomiast przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest zatem ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów lub gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość, chociażby tylko potencjalna, wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem lub zagrożeniem naruszenia praw znacznej, potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów – potencjalnych klientów Przedsiębiorców.

W omawianym przypadku naruszenie lub zagrożenie naruszenia praw znacznej, potencjalnie nieograniczonej grupy konsumentów przejawia się w możliwości zawarcia przez konsumentów umowy o świadczenie usługi turystycznej przez Przedsiębiorców na podstawie

stosowanych wzorców umów. Jak wykazano w niniejszej decyzji, wzorzec umowy stosowany przez Przedsiębiorców w obrocie konsumenckim zawiera postanowienia umowne tożsame z postanowieniami uznanymi przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisanymi do Rejestru oraz postanowienie sprzeczne z normą zawartą w art. 11a ust. 1 ustawy o usługach turystycznych. Zbiorowy interes realizuje się natomiast poprzez fakt, iż potencjalnie wszyscy zainteresowani ofertą Przedsiębiorców konsumenci lub też konsumenci, którzy korzystają z usług świadczonych przez Przedsiębiorców na podstawie zawartych z nim umów, są narażeni na niebezpieczeństwo związania wzorcem umowy, który zawiera postanowienia umowne tożsame z niedozwolonymi postanowieniami umownymi, a zatem postanowienia bezprawnie godzące w zbiorowe interesy konsumentów oraz sprzeczne z ustawą o usługach turystycznych.

Należy podkreślić, że w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Przedsiębiorców nie dotyczyło interesów poszczególnych konsumentów, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz dotyczyło naruszonych uprawnień szerokiego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych jej kontrahentów. Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny a nie faktyczny, zatem uznany przez ustawodawcę na zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę, iż określenie stałego czy zamkniętego katalogu interesów konsumentów nie jest możliwe, ani też zasadne. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów powiązane jest z naruszaniem interesów gospodarczych konsumentów. Pod tym pojęciem należy rozumieć zarówno naruszenie interesów *stricto* ekonomicznych (o wymiarze majątkowym), jak również prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom dokonywanie transakcji handlowych z przedsiębiorcami przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego warunków dokonywanych czynności na etapie przedkontraktowym oraz w czasie wykonywania umowy.

Z przedstawionych powyżej rozważań znajdujących potwierdzenie zarówno w orzecznictwie, jak i literaturze przedmiotu wynika, że okoliczność faktycznego naruszenia dokonana w indywidualnych przypadkach nie jest czynnikiem decydującym dla oceny, czy dane działanie godzi w zbiorowy interes konsumentów. Działanie podejmowane w ramach niniejszego postępowania w ramach realizacji interesu publicznego nie dotyczy sytuacji pojedynczych konsumentów, lecz zaburzeń na rynku, w rozumieniu negatywnych zjawisk charakteryzujących jego funkcjonowanie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, sygn. VI ACa 196/06). Podejmowane przez Prezesa Urzędu działania mają przeciwdziałać tak rozumianym dysfunkcjom rynkowym także poprzez kształtowanie właściwych postaw rynkowych, wyznaczając wymagane i oczekiwane standardy zachowań uczestników rynku. Bezprawna praktyka, której dopuścili się Przedsiębiorcy godzi w pojmowane w ten abstrakcyjny sposób interesy konsumentów.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że **trzecia przesłanka** niezbędna dla uznania działań przedsiębiorców za niezgodne z zawartym w ustawie zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów **została spełniona**.

Z ustaleń dokonanych w niniejszej decyzji wynika, że Przedsiębiorcy zaprzestali stosowania kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień Warunków poprzez zastąpienie ich nowym wzorcem umowy w którym wykreślił sporne postanowienia. Poprawiony wzorzec umowy został wprowadzony do obrotu gospodarczego w dniu 10 października 2009 r. Przedsiębiorcy podjęli również działania polegające na doręczeniu uczestnikom ostatniej imprezy

turystycznej nowych Warunków nie zawierających kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż **nastąpiło zaniechanie** stosowania **praktyki** naruszającej zbiorowe interesy konsumentów przez Przedsiębiorcę w dniu 10 października 2009 r.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 tej ustawy. W takim przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania, przy czym ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania zarzucanej praktyki spoczywa na przedsiębiorcy.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przesłanek wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania wskazanych w art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **Prezes Urzędu orzekł jak w I sentencji niniejszej decyzji.**

Nalożenie kary pieniężnej.

Zgodnie z art. 106 ust 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z treści powyższego przepisu wynika, iż ww. kara ma charakter fakultatywny, a zatem od Prezesa Urzędu zależy - w ramach uznania administracyjnego – uznanie w decyzji zasadności nałożenia kary pieniężnej wraz z określeniem jej wysokości. Wprawdzie ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, nie zawiera katalogu przesłanek, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary, jednakże art. 111 wskazuje, że ustalając wysokość kary Prezes Urzędu winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy. Ustalając wysokość kary pieniężnej w decyzjach stwierdzających naruszenie zakazów określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, należy zatem uwzględnić wagę tego naruszenia, rozmiar skutków stosowanej praktyki ograniczającej konkurencję, bądź praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, jak również zaistniałe okoliczności obciążające i łagodzące.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał za zasadne nałożenie na ww. Przedsiębiorców kary pieniężnej za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów opisane w punktach I.1 i I.2 sentencji decyzji. Ustalając wymiar kary za poszczególne praktyki Prezes Urzędu dokonał w pierwszej kolejności oceny wagi naruszenia, na podstawie, której ustalono kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszej kalkulacji kary, a następnie uwzględniając wszystkie okoliczności łagodzące i obciążające odpowiednio modyfikował ustaloną wysokość kwoty bazowej. Podkreślić należy, iż nakładana przez Prezesa Urzędu kara finansowa pełnić powinna

funkcje: represyjną, prewencyjną i edukacyjną.

Ustalając wymiar kary Prezes Urzędu wziął przede wszystkim pod uwagę funkcję prewencyjną kary, w tym prewencję ogólną. Kara bowiem winna być ustalona tak, aby powstrzymać przedsiębiorcę stosującego praktykę oraz innych przedsiębiorców przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami. Zważyć należy na dużą skalę naruszeń zbiorowych interesów konsumentów przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie organizowania usług turystycznych. Zachodzi zatem konieczność wymierzenia kary o takiej wysokości, która zniechęci innych organizatorów turystyki do stosowania niedozwolonych postanowień umownych, a tym samym zobliguje ich do bieżącego monitorowania rejestru niedozwolonych postanowień umownych i uaktualniania, zgodnie z prawem, stosowanych przez siebie wzorców umów. Podkreślić należy, iż rynek usług turystycznych był już kilkakrotnie kompleksowo badany przez Prezesa Urzędu, a w jawnym Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone znajduje się wiele klauzul dotyczących tego rynku.

Wyliczenie kary wskazanej w punkcie II.1 sentencji decyzji.

W punkcie I.1 sentencji decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Szcześniaka Jacka, prowadzącego wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów, wpisanych do rejestru, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i daje podstawę do nałożenia na Szcześniaka Jacka kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W tym punkcie sentencji decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Szcześniaka Jacka, w zakresie prowadzonej wspólnie z Szerer Joanną działalności gospodarczej, jednego niedozwolonego postanowienia umownego. Postanowienie to w istotny sposób wpływa na sytuację prawną konsumentów bowiem stanowi przejaw nierównomiernego rozłożenia praw i obowiązków stron umowy. Postanowienie to realizuje się na etapie wykonywania kontraktu. Na tym etapie konsument nie miał już możliwości swobodnego podejmowania decyzji w zakresie istniejącej umowy. Zmierza ono w istocie do wprowadzenia w błąd konsumentów co do zasad i zakresu uprawnień konsumentkich w zakresie rozliczeń z tytułu realizacji umowy.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż natura naruszenia i kumulacja naruszeń polegających na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych, które dotyczą uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej na poziomie (*tajemnica przedsiębiorcy*) przychodu uzyskanego przez Szcześniaka Jacka w 2008 r., co jest równe kwocie 212,16 zł.

Z drugiej strony na zmiarkowanie wysokości nałożonej kary wpłynęło to, że Szcześniak Jacek zaniechał stosowania zarzucanych mu praktyk już w początkowym stadium prowadzonego postępowania. Prezes Urzędu uznał to za okoliczność łagodzącą dającą podstawę do **obniżenia kary o 30%**, to jest do kwoty 148,52 zł.

Biorąc powyższe pod uwagę, Prezes Urzędu postanowił nałożyć na Szcześniaka Jacka karę w wysokości 149 zł (słownie: sto czterdzieści dziewięć złotych), co odpowiada około (*tajemnica przedsiębiorcy*) przychodu przedsiębiorcy osiągniętego w 2008 r. i równocześnie stanowi około (*tajemnica przedsiębiorcy*) kary maksymalnej.

Wyliczenie kary wskazanej w punkcie II.2 sentencji decyzji

W punktach I.2a i I.2b sentencji decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Szcześniaka Jacka, prowadzącego wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów, niezgodnych z przepisem art. 11a ustawy o usługach turystycznych, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i daje podstawę do nałożenia na Szcześniaka Jacka kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Każde z dwóch postanowień stosowanych przez Szcześniaka Jacka, w zakresie prowadzonej wspólnie z Szerer Joanną działalności gospodarczej, w istotny sposób wpływa na sytuację prawną konsumentów, bowiem stanowi przejaw ograniczenia praw konsumenckich przyznanych na podstawie przepisów ww. ustawy. Stosowanie postanowienia sprzecznego z ustawą o usługach turystycznych negatywnie wpływa na sytuację ekonomiczną i prawną konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu, posługiwanie się postanowieniami, które mają wpływ na wykonanie kontraktu, ogranicza odpowiedzialność Szcześniaka Jacka za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. Takie zachowanie jest szczególnie dotkliwe dla konsumentów.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż natura naruszenia i kumulacja naruszeń polegających na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych, które dotyczą ustalenie wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej na poziomie około (*tajemnica przedsiębiorcy*) przychodu uzyskanego przez Szcześniaka Jacka w 2008 r., co jest równe kwocie 606,17 zł.

Z drugiej strony na zmiarkowanie wysokości nałożonej kary wpłynęło to, że Szcześniak Jacek zaniechał stosowania zarzucanych mu praktyk już w początkowym stadium prowadzonego postępowania. Uznano to za okoliczność łagodzącą dającą podstawę do **obniżenia kary o 30%**, to jest do kwoty 424,32 zł.

Biorąc powyższe pod uwagę, Prezes Urzędu postanowił nałożyć na Szcześniaka Jacka karę w wysokości 424 zł (słownie: czterysta dwadzieścia cztery złote), co odpowiada około (*tajemnica przedsiębiorcy*) przychodu przedsiębiorcy osiągniętemu w 2008 r. i równocześnie stanowi około (*tajemnica przedsiębiorcy*) kary maksymalnej.

Wyliczenie kary wskazanej w punkcie II.3 sentencji decyzji.

W punkcie I.1 sentencji decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Szcześniaka Jacka, prowadzącego wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów, wpisanych do rejestru, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i daje podstawę do nałożenia na Szerer Joannę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W tym punkcie sentencji decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Szerer Joannę, w zakresie prowadzonej wspólnie ze Szcześniakiem Jackiem działalności gospodarczej, jednego niedozwolonego postanowienia umownego. Postanowienie to w istotny sposób wpływa na sytuację prawną konsumentów bowiem stanowi przejaw nierównomiernego rozłożenia praw i obowiązków stron umowy. Postanowienie to realizuje się na etapie wykonywania kontraktu. Na tym etapie konsument nie miał już możliwości swobodnego podejmowania decyzji w zakresie

istniejącej umowy. Zmierza ono w istocie do wprowadzenia w błąd konsumentów co do zasad i zakresu uprawnień konsumenckich w zakresie rozliczeń z tytułu realizacji umowy.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż natura naruszenia i kumulacja naruszeń polegających na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych, które dotyczą ustalenia wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej na poziomie (*tajemnica przedsiębiorcy*) przychodu uzyskanego przez Szerer Joannę w 2008 r., co jest równe kwocie 212,16 zł. zł.

Z drugiej strony na zmiarkowanie wysokości nałożonej kary wpłynęło to, że Szerer Joanna zaniechała stosowania zarzucanych jej praktyk już w początkowym stadium prowadzonego postępowania. Prezes Urzędu uznał to za okoliczność łagodzącą dającą podstawę do **obniżenia kary o 30%**, to jest do kwoty 148,52 zł.

Biorąc powyższe pod uwagę, Prezes Urzędu postanowił nałożyć na Szerer Joannę karę w wysokości 149 zł (słownie: sto czterdzieści dziewięć złotych), co odpowiada około (*tajemnica przedsiębiorcy*) przychodu przedsiębiorcy osiągniętego w 2008 r. i równocześnie stanowi około 0,49 % kary maksymalnej.

Wyliczenie kary wskazanej w punkcie II.4 sentencji decyzji.

W punktach I.2a i I.2b sentencji decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Szcześniaka Jacka, prowadzącego wspólnie z Szerer Joanną działalność gospodarczą, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów, niezgodnych z przepisem art. 11a ustawy o usługach turystycznych, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawę do nałożenia na Szerer Joannę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Każde z dwóch postanowień stosowanych przez Szerer Joannę, w zakresie prowadzonej wspólnie ze Szcześniakiem Jackiem działalności gospodarczej, w istotny sposób wpływa na sytuację prawną konsumentów, bowiem stanowi przejaw ograniczenia praw konsumenckich przyznanych na podstawie przepisów ww. ustawy. Stosowanie postanowienia sprzecznego z ustawą o usługach turystycznych negatywnie wpływa na sytuację ekonomiczną i prawną konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu, posługiwanie się postanowieniami, które mają wpływ na wykonanie kontraktu, ogranicza odpowiedzialność Szerer Joanny za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. Takie zachowanie jest szczególnie dotkliwe dla konsumentów.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż natura naruszenia i kumulacja naruszeń polegających na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych, które dotyczą ustalenia wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej na poziomie około (*tajemnica przedsiębiorcy*) przychodu uzyskanego przez Szerer Joannę 2008 r., co jest równe kwocie 606,17 zł.

Z drugiej strony na zmiarkowanie wysokości nałożonej kary wpłynęło to, że Szerer Joannę zaniechała stosowania zarzucanych jej praktyk już w początkowym stadium prowadzonego postępowania. Uznano to za okoliczność łagodzącą dającą podstawę do **obniżenia kary o 30%**, to jest do kwoty 424,32 zł.

Biorąc powyższe pod uwagę, Prezes Urzędu postanowił nałożyć na Szerer Joannę karę w wysokości 424 zł (słownie: czterysta dwadzieścia cztery złote), co odpowiada około (*tajemnica przedsiębiorcy*) przychodu przedsiębiorcy osiągniętemu w 2008 r. i równocześnie stanowi około

(tajemnica przedsiębiorcy) kary maksymalnej.

Zdaniem Prezesa Urzędu tak określone kary za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wskazane w pkt I 1 i I 2 sentencji niniejszej decyzji spełnią zarówno rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i prewencyjną, zapobiegającą ponownemu ich naruszeniu. Nie bez znaczenia jest też jej walor wychowawczy, w tym wymiar ogólny, odstraszący dla innych przedsiębiorców prowadzących działalność organizatora turystyki przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami.

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że kary pieniężne nałożone na Szcześniaka Jacka i Szerer Joannę są adekwatne do stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz możliwości finansowych ww. przedsiębiorców.

W związku z powyższym **Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.**

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 tej ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów tejże ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania.

Niniejsze postępowanie zostało wszczęte z urzędu. W jego wyniku Prezes Urzędu w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przez prowadzących wspólnie działalność gospodarczą Szcześniaka Jacka i Szerer Joannę art. 24 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z prowadzoną w toku tego postępowania korespondencją. W związku z powyższym Prezes Urzędu postanowił obciążyć ww. przedsiębiorców po połowie kwotą kosztów w wysokości 22,90 zł (słownie: dwadzieścia dwa złote dziewięćdziesiąt groszy) to jest kwotą 11,45 zł (słownie: jedenaście złotych czterdzieści pięć groszy) Szerer Joannę i 11,45 zł (słownie: jedenaście złotych czterdzieści pięć groszy) Szcześniaka Jacka.

W związku z powyższym **Prezes Urzędu postanowił jak w pkt III sentencji niniejszej decyzji.**

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną Przedsiębiorca jest zobowiązany do wpłaty w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000.

Koszty niniejszego postępowania każdy z Przedsiębiorców jest obowiązany wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231 000000 w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej

decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Jednak w przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt III sentencji niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479³² § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury

Barbara Romańczak-Graca

Otrzymuje:

1 Pan
Michał Szerer
ul. 11 listopada 9/16
98-200 Sieradz

Pełnomocnik do odbioru korespondencji adresowanej do:

1. Szcześniaka Jacka
ul. 11 listopada 14
98-200 Sieradz
2. Szerer Joanny
ul. 11 listopada 9/16
98-200 Sieradz
prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą „BIURO TURYSTYCZNE BONUS”
w Sieradzu